

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

תוכן

- א. ירק הנאגד משיאגד ושאינו נאגד משימלא את הכלי1
- ב. ליקט ירק ערב ראש השנה עד שלא תבא השמש וחזר וליקט משתבא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה2
- ג. שניה מעשר ראשון ומעשר שני שלישית מעשר ראשון ומעשר עני3
- ד. המודר הנאה מחבירו לשנה מונה שנים עשר חודש מיום ליום ואם אמר לשנה זו ... כיון שהגיע יום אחד בתשרי עלתה לו שנה3
- ה. בנדרים הלך אחר לשון בני אדם4
- ו. התבואה והזיתים משיביאו שלישי4

דף יב.

א. ירק הנאגד משיאגד ושאינו נאגד משימלא את הכלי

פירות¹ קטניות וירקות ותבואה שעדיין לא נגמרה מלאכתן מותר לאכול מהן ללא הפרשת תרומות ומעשרות אכילת עראי, עד שתגמר מלאכתן, ואם מכניסם לביתו עד שיראו פני הבית

ובכלל גמר מלאכה² משיאגוד את הירק שדרכו להאגד, ויאגוד כל האגודות שדעתו לאוגדן עתה, ואף שהן ע"ג קרקע ודעתו להניחן בכלי, נגמרו באגודתן אף שלא נתנן בכלי עדיין. אבל אם נתנן בכלי לפני שאגדן, לא נגמר מלאכתו עדיין כיון שדעתו לאגדן.

אם אינו אוגד, משימלא את הכלי, אם אינו ממלא כגון בכפר קטן שאין כלי נמכר בו ביום, או שדעתו למלאות כמה כלי,ם הרי זה אוכל עראי עד שילקט כל צרכו עכשיו בלקיטה זו, ואם אין מאגד ואין נותן בכלי כלל, כשמלקט כל צרכו זהו גרנו.

אם דעתו למלאות ב' כלים לא נגמרה מלאכתו עד שימלא שניהן.

¹ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מעשר פרק ג הלכה א

² רמב"ם ודרל אמונה שם הלכה ט

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

דף יב:

ב. ליקט ירק ערב ראש השנה עד שלא תבא השמש וחזר וליקט משתבא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה

אין תורמין³ ומעשרין מפירות וירקות של שנה זו על פירות וירקות של שנה שעברה, ולא מפירות וירקות של שנה שעברה על פירות וירקות של שנה זו, ואם תרם אינה תרומה, וצריך לחזור ולהפריש תרומות ומעשרות כהלכה שנאמר (דברים יד פסוק כב) עֵשֶׂר תַעֲשֶׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה. ולא משנה לחברתה, וכן הדין בכל המעשרות ואפי' מעשר עני, וכן תרומת מעשר, וכן חלה וביכורים וכן במעשר בהמה.

ומהיכן מונים? בירקות מונים מיום א' בתשרי, שאין לתרום ולעשר מפירות שנלקטו לפני יום ראש השנה, על פירות שנלקטו לאחר ראש השנה⁴. ובאילנות מונים מיום ט"ו בשבט, שהוא ראש השנה לאילנות.

לפיכך אתרוג שנלקט לפני ט"ו בשבט אין תורמים ומעשרים ממנו על אתרוג שנלקט אחר ט"ו בשבט, וכן להיפך. ודוקא באתרוג הולכים אחר לקיטתו, אבל בשאר אילנות הולכים בהם אחר חניטה.

ליקט ירק ערב ראש השנה עד שלא באה השמש כלומר לפני השקיעה, וחזר גוי וליקט אחר השקיעה⁵, אין תורמין מזה על זה שזה חדש וזה ישן. וכן אם ליקט גוי לאחר שקיעה וחזר וליקט לאחר צאת הכוכבים אין תורמין מזה על זה שמא ביה"ש עדיין יום הוא⁶.

וכן אם ליקט אתרוג בערב ט"ו בשבט עד שלא בא השמש וחזר וליקט אתרוג אחר משבאה השמש אין תורמין מזה על זה מפני שאחד בתשרי ראש השנה למעשרות תבואה וקטניות וירקות, וט"ו בשבט ראש השנה למעשרות האילן.

³ רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה י

⁴ ואין ג'מ אם הירק דרכו ליאגד שעדיין לא נגמ'מ או אין דרכו ליאגד דלעולם אזלי' בתר לקיטה ור"ה שלו א' בתשרי

⁵ ואף על גב שהוא בין השמשות אין תורמין על של קודם השקיעה דהוי ספק דאורייתא.

⁶ אלא יתרום מיני' ובי' ואם תרם תהא תרומה לחומרא שאסורה לזר שמא הוא יום אבל אין פוטר את הפירות מספק

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

אולם אין הולכין בהן אחר לקיטה אלא תבואה כלומר ה' מיני דגן וכן בקטניות זמנן הבאת שלישי ואם א' הביאה שלישי לפני ר"ה וא' הביאה שלישי אחר ר"ה אף על פי שנקצרו ונאספו שניהם בזמן א' אין תורמין ומעשרין מזה על זה, ובאורז ודוחן ופרגין ושומשמין הולכין אחר גמר פרי דהיינו הזמן שאינם משביחים יותר בקרקע.

ג. שניה מעשר ראשון ומעשר שני שלישיית מעשר ראשון ומעשר עני

בשנה הראשונה⁷ והשניה לשמיטה מפרישין מן הפירות מעשר ראשון ומעשר שני, וכן בשנה הרביעית והחמישית לשמיטה. אבל בשנה השלישית והששית לשמיטה מפרישין מעשר ראשון ומעשר עני. שנותנו לעניים. והעני יכול לאכול מיד וא"צ להפריש מחלקו כלום והוא ממונם לעשות בו כל מה שירצו, ויכולין לאכול בטומאה אם ירצו והוא חולין לכל דבר ומצות נתינה של מעשר עני נוהג גם היום אם הוא ודאי טבל.

ואחד בתשרי הוא ראש השנה למעשר תבואה וקטניות, כמו שנתבאר וכל שהגיעו לעונת המעשרות לפני ראש השנה של שנה שלישית לשמיטה, אף על פי שנגמרו ונאספו בשלישית, מפרישים מהם מעשר שני. ואם לא באו לעונת המעשרות אלא לאחר ראש השנה של שלישית מפרישים מהם מעשר עני.

ד. המזדר הנאה מחבירו לשנה מונה שנים עשר חודש מיום ליום ואם אמר לשנה זו ... כיון שהגיע יום אחד בתשרי עלתה לו שנה

האוסר על⁸ עצמו על אחרים בנדר ובקונם ואמר למשל "קונם שאני מועם שנה זו", אם היה עומד בתוך השנה, או קודם לה, אסור עד תשלום השנה ומותר ביום ראש השנה. ושנה זו מונים מתשרי. שר"ה נחשב לשנה הבאה.

⁷ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ו הלכה ד
⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד רכ ו - ז וערוה"ש שם י - יא

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

ואף שיש ארבעה ראשי שנים, לנדריים, הכוונה לסתם ר"ה שהוא באחד בתשרי, ולכן אפילו נדר בכ"ט באלול שהוא ער"ה כיון שהגיע לילה מותר כשאמר שנה זו, ואף אם כיון לשנה הבאה הוי פיו סותר לבו ואינו נדר על שנה הבאה וביום הזה אסור אפילו אם אומר שלא כיון לכך.

אמר שנה אחת, או שנה, סתם, אסור מעת לעת כלומר מיום זה בשעה שנדר עד יום זה בשנה הבאה בשעה זו. כגון שנדר בי"ז בתמוז שעה עשירית אסור עד י"ז בתמוז שעה עשירית בשנה הבאה, ואם נתעברה השנה, אסור בה ובעיבורה. כלומר שאסור י"ג חדשים בין ידע בעיבורה ובין לא ידע, ואם עומד בחורף ואמר שנה זו, והיא מעוברת, אסור עד תשרי ולא אמרינן שאדר שני יעלה במקום אלול.

ה. בנדריים הלך אחר לשון בני אדם

בנדריים הלך אחר לשון בני אדם כשלשונם ידוע, לפי אותו הלשון ואותו המקום ואותו הזמן אף על פי שלפי לשון התורה אינו כן.⁹

ורק בדברים שכולם מורגלים לדבר בהם, כמו ענייני אכילה ושתייה ומלבושים ובניינים וכיוצא בהם, שהדבר מפורסם בין ההמון שמי שאומר כך כוונתו כן הוא, אבל בדברים שאינם מורגלים אי אפשר כמעט לעמוד על לשון בני אדם בבירור, והולכין אחר לשון תורה.

וכן¹⁰ אם אין לשון בני אדם ידוע מייתנין ראייה מקרא, וכן אם אין לשון בני אדם כגון שנדר בלשון הקדש, ובאותו מקום אין מדברים בלה"ק, הלך אחר לשון תורה.¹¹

ו. התבואה והזיתים משיביאו שלישי

עונת המעשרות לזיתים משיביאו שלישי י"א¹² ששיעור זה משיעשו שמן אחד מתשעה ממה שהן ראויין לעשות כשיגמרו, שכשהזית שלישי בגדלו ממה שעתיד להיות כשיגמר, אז מוציא תשיעית שמן ממה שמוציא כשיגמר. ויש פוסקים¹³ שהשיעור כשיעשה שמן שלישי ממה שיעשה כשיגמר. וי"א¹⁴

⁹ ערוך השולחן יו"ד ריו א

¹⁰ ערך לחם יורה דעה סימן ריו סעיף א

¹¹ ש"ך יו"ד ריו א

¹² רמב"ם הלכות מעשר פרק ב הלכה ה, חזו"א שביעית סי' י"ט סקכ"ג וכ"כ במרכה"מ.

¹³ ראב"ד כאן וכפי הנהגת החזו"א שם וכ"כ הראב"ד והר"ש משנן בתו"כ בהר פ"א

¹⁴ רא"ש בפ"ד דשביעית ה"ט והר"ש הביא שם ב' הפירושי

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

שהשיעור שלישי מגודל הזיתים שגדל כשנגמר לגמרי ואין מסתכלין על השמן כלל.

וכן בכל שאר הפירות שיעורן הבאת שלישי שלהן ממה שעתידים לגדול¹⁵.

שיעור התבואה לעונת המעשרות כלומר חמשת מיני דגן משתביא שלישי בגודלה¹⁶, כגון כשהיא נגמרת יש בה משקל שלוש קילו, כיון שהביא משקל קילו ותלשו חייב במעשר, שזה ראייה שגם באיכותה נתבשלה שלישי בישולה¹⁷.

וי"א¹⁸ דה"ה כל מיני קטניות וארז ודוחן.

התבואה¹⁹ והזיתים שלא הביאו שלישי כזכר פטורין מן התרומה ומן המעשרות, שאינם נחשבים אוכל, ומניין יודע אם הביא שלישי אם לאו, כל שזורעה ומצמחת בידוע שהביאה שלישי, עבר והפריש מתבואה וזיתים שלא הביאו שלישי אינה תרומה.

¹⁵ חזו"א שביעית סי' ז' סק"ב וכ"כ בק"ם

¹⁶ י' ר"ה ותו"י בסוגיין וכ"כ בחי' הר"ן שם ע"ש וכן בערוך ערך תלתן.

¹⁷ חזו"א שביעית סי' י"ט סק"ג

¹⁸ עה"ש

¹⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ב הלכה י

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>